ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 101. У Новом Саду, у уторак 31. августа (12. септембра) 1893. Год. IX.

МАНЕВРИ ТРОЈНОГ САВЕЗА И РУСИ У ТУЛОНУ.

Као да се налазимо у предигри једне велике драме, чији се почетак с великом запетошћу ишчекује. На све стране опажамо политичке демонстрације или ратове у миру. Овогодишњи маневри имају особиту важност, јер се држали на границама оних сила, које су у противноме савезу. Немачка војска имала је своје маневре у Елсасу и Лорену, а наша војска вежбала се у Галицији. На тим маневрима било је ове године необично много војске, а што је још важније, том приликом пале су знатне изјаве, које истина не наговештавају што скорији рат, али ипак показују озбиљност политичке ситуације. Наш цар и краљ особито је топло поздравио Пољаке у Галицији и истакао важност њихову по нашу монархију. У Немачкој се опет отворено демонстрирало. Немачког цара пратио је италијански престолонаследник, и где год је цар дошао, свуд је по Елсасу и Лорену држао одушевљене говоре, као да је по тим успаваним крајевима хтео да пробуди дух германства.

Не ћемо да кажемо да ове појаве значе, да је ослабила нада за одржање мира, но свакојако је карактеристично, што се оваки кораци изводе без сваког зазора. *Војнички интереси толико претежу, да се више не пази на осетљивост суседа.* Не пита се више шта ће рећи сусед, главно је, да војске треба да су потпуно спремне и да се проучи оно земљиште, на ком ће се некад ратовати.

Исто расположење влада и у другим државама. Наш петроградски дописник у прошломе броју опширно нас је известио о градњи новог пристаништа, које ће имати задатак, да заклања руску флоту против немачког нападаја. То пристаниште гради се и руска влада не пита, шта ће на то рећи Немачка.

Руски цар у овај мах борави у својој тазбини у Данској. Нема у томе политичке важности, јер руски цар води примеран породички живот, те поштује родитеље своје супруге, која га је усрећила, па за то тако радо сваке године и проведе неко време у Данској. Али Данска је заклети непријатељ Немачке, јер је Немачка од Данске отела две провинције: Шлезвиг и Холштајн. Ових дана био је свечан ручак у једном летњиковцу данског краља. Том приликом музика је свирала, а на улици је било доста света. Данци имају једну народну песму, у којој се тужи за Шлезвигом и Холштајном и изриче се нада, да ће се те две провинције опет задобити. У сред ручка руски цар зажели да чује ту народну песму, и музика одсвира, а скупљени свет је ову свирку поздравио одушевљеним клицањем. Не мора ни ова околност много значити, али је карактеристично, да се рускоме цару допада баш та песма, која Немце подсећа на њихову отимачину, а и овде упада у очи, како се не пази на осећаје противне стране.

Него најважније ће тек следовати. Познатоје, да је Француска флота преклане посетила Русију, где је ванредно дочекана. Руси су тако рећи на рукама носили Француске официре марине. И у Петрограду и у Москви свечаностима није било краја. Сад се Руси спремају да врате ту посету. Једно оделење руске марине отпутоваће у Тулон. Доста је било да се ова вест прочује, па да се Французи одушеве, како то само они умеју. Сва Француска у овај мах плива у радости, што ће доћи Руси, да уливају гостопримство Француско. Председник републике и сви министри биће у Тулону, да присуствују дочеку, а Париз чини грдне спреме, да и и он угости руске госте. Каже се Париз је срце Француске, и можемо мислити, како ће узаврети Француска, кад се то срце разигра. До доласка руске флоте треба још месец дана, и Французи се већ сад налазе као у грозници и не знају од одушевљења и радости шта да чине!

Овако се у сред мира пријатељске силе још јаче свезују, а противници се непрестано отуђују. *У томе и лежи опасност по европски мир, што се жице непрестано затежу те наједаред могу пући.* Можемо мислити, како су политичке противности заоштрене, кад видимо, да и италијански престолонаследник прати немачког цара. Италија за своје ослобођење и уједињење има много да захвали француском народу, па ипак италијански двор тако мало штеди осећаје Француза, да и италијански принц тражи она бојишта, на којима су Французи пре двадесет и три године љуто страдали. Оволика неблагодарност може се мерити само с неблагодарношћу, коју је некадашњи аустријски министар кнез Шварценберг показао, кад је оно пред кримски рат рекао: „Да ће Аустрија својом неблагодарношћу према Русији задивити цео свет.“ И Италија данас задивљује политички свет својом неблагодарношћу, али то су конзеквенције њеног понашања у тројноме савезу, и ми можемо по томе да судимо, како су заоштрене противности између тројнога савеза с једне стране и Русије и Француске с друге стране. . .

Ми гледамо предигру. Хоће ли се моћи главна игра одложити на дуже време? То зависи од државничких режисера, али се види, да им посао око одржања мира доста тешко пада.

„Ми играмо на вулкану“, ове речи милоснице некадашњег француског краља важе и за данашњу политичку ситуацију.

Глас из Србије.

Београд, 29. августа 1893.

Поодавно вам се нисам јавио, па сте можда већ и срдити на мене. Немојте се тога ради ни најмање срдити, јер кад би сте ма колико знали наше поштаре и сигурност на нашим поштама, опростили бисте своме дописнику. И ма да је чак и уставом предвиђено да је тајна писама неповредна, ипак све то ништа није за наше поштаре, који су на првом месту партизани, а тек на последњем заклети државни службеници. Шта се њих тиче шта устав предвиђа! Њима је главна ствар да у каквом писму открију какву политичку тајну, а што се тим гази устав и из основа изиграва једна таква културна установа, као што је пошта, то им је последња брига. Као мисле веселници: устав газе и други, а нањушити што у каквом писму, па то још и доставити на надлежном месту, не значи ништа друго, до једна класица више. Изгледа да су кривци готово и у праву, јер устав у Србији и не постоји ни за шта друго, већ да се гази. . . Ето, то ме у главном руководи, да вам се често не јављам, јер ми је страшно криво да пишем и шаљем писма, која се не добијају на дотичном месту.

Али да се прођемо тих бедних поштара, — имам да вам саопштим нешто од мало већег интереса. —

Ви се јамачно још врло добро сећате оног фамозног *атентата* на Пашића Николу прошле јесени, због чега су наши радикалци подигли били толику прашину у нашој журналистици, па чак и европској штампи досађивали? Сећате се да су ту своју, колико детињасту, толико и перфидну измишљотину подметали либералној влади, којој је тако јако сметао један Никола Пашић, да чак није презала да га и из списка живих пребрише!!! Тога ради држали су и зборове по целој земљи, на којима се демагошки нападало на либерале и њихову владавину, износећи их као разбојнике на власти. И то им је, да видите, доста помогло да се морално опораве, јер су се ето још у самом почетку прошле либералне владавине јавили, од првог до последњег, као „страдалници“ и „мученици“ за народ и његово благостање. То су они са свом збиљом чинили, и ма да су знали да је цела ствар намештена и просто једна гола лагарија; и ма да су били с тим начисто, да Никола Пашић, ако смета коме, то је сметао и смета само радикалима; и ма да су били уверени, да либерали, а и сви остали противници радикала, имају великог и основаног рачуна *да Пашић живи и ради с радикалима*, па да се, шта више, и Богу усрдно моле да му подари што дужи век.

Цела ова радикалска измишљотина имала се свалити на некаквог грешног среског пандура, који је за то био стављен у кривичну истрагу и притвор. И Милоје (тако се зове тај пандур) све од јесенас па до пре неколико дана чамио је у притвору, док га суд пожаревачки (састављен из судија радикала!) није најзад пустио испод суђења, огласив да нема дела!

Сад је ствар свршена и начисто изведена: *атентата дакле није било!!* Милоје је сад, после толикомесечног на правди Бога тавновања, слободан, а и господин Пашић је, на срећу Србије и понос радикалаца, такође слободан и жив, па је још, шта више, и опуномоћени министар на двору руском, а и великопродавац дувана у Србији!!!

Ето какве су вам пржибабе наши радикали! Не презају људи ни од чега, само

ЛИСТАК

Утопљеник.

Од Гија де Мопасана.

Свима становницима у Фекану била је добро позната историја удовице Патен. Сви су знали, како је она била несрећна у брачном животу: муж је страшно тукао, горе него што млате млатилима сламу у гумнима.

Он је био рибар и имао је и своју барку, а оженио се сиротом девојком, која му се беше допала са своје лепоте и благог осмејка.

Био је изврстан рибар, но по природи својој врло напрасит и дрзак човек. Име му беше Патен. Чешће је похађао крчму некога Обана, у којој је у обичне дане пио по четири, пет стакленака, а у дане особитога улова на мору — и по осам, десет па и више, према весељу свог срца, као што се он изражавао.

У крчми је послуживала кћи Обанова, лепушкаста плавуша, која је љупким осмејком привлачила многе госте и посетиоце, но опет се о њој неје могло ништа рђаво чути.

Ушавши у крчму, Патен би нежно погледао у девојку, рекао би јој са свим учтиво неколико скромних примедаба. После прве стакленке би му се она учинила још лепшом, после друге — већ би јој и оком намигнуо, после треће — би јој већ рекао ове речи: „Срдите л' се, мадмоазел Дезире . . .“ никада не завршујући до краја своје фразе, после четврте стакленке — би је хтео да загрли, а кад би дошао до десете, тад би већ морао сам Обан да послужује госте.

Стари крчмар, изредно схваћајући све потанкости у своме послу, давао је својој кћери Дезире да послужује за то, што је имао пред очима бољи напредак своје радње. Дезире је прекрасно вршила своје дужности, с веселим осмејком скакућући од стола до стола.

Мало по мало се Патен навикао на Дезиреину физијономију тако, да је по често сањао о њој и на мору, прекидајући тиме и растерујући своје сетне мисли; виђао је пред собом њезин лик и у бурне и у мирне ноћи, и при месечевој светлости и при непробојном мраку. Онда кад су његови другови већ давно спавали, он је још седео на крми и вазда је мислио о њој. Чињаше му се као да она стоји пред њим с веселим осмејком на лицу и лева му стакло жуте вотке и говори му своје обичне речи: „Но ево, јесте ли задовољни?“ На крају крајева овладала је њиме страсна жеља, да се ожени њоме.

Имао је средстава, имао је барку, све припреме за риболов, и кућицу у Фекану, док Обан неје имао никаквог иметка. Неје чудо, што је Патенов предлог био примљен с одушевљењем; свадба је брзо била готова: и једна и друга страна се из различних разлога журиле да се ствар што пре сврши.

Но већ на три дана после свадбе неје могао Патен никако да схвати, како је могао и представити себи, да је Дезире много боља и одличнија, него што су остале женске. Не, бадава, морао је натоварити себи на врат ту јадницу, која га је заиста очарала нечим, мора бити да му је сипала у вотку какву чаробну примесу.

И страшно се псовање разлегало по води; од љутине и гнева је гризао зубима своју лулу, тукао своје млађе. Често је искалио свој гнев и на рибама, бацао их је из мрежа у кошар уз највеће и најсрдитије псовке и нагрде. А кад се вратио кући, кињио је на врло недостојан и грозан начин своју жену. Она је до душе била навикнута још на родитељске псовке, па је скромно и мирно слушала и мужевљеву вику. То га је још већма љутило, па је једне вечери грозно истукао. Од то доба беше међу њима живот врло јадан и жалостан.

У току од десет година су у Фекану непрестано говорили само о грдњи и буботкама, што их је Патен на својој жени извршивао, и о оном ужасном нагрђивању, којим је сваки час жену обасипао. А умео је грдити и нагрђивати грозно и ванредно, располажући ужасно богатим лексиконом најоштријих псовака и још уз то грозно звучним гласовним органима, тако да се у томе неје нико могао у Фекану с њиме мерити ни натецати.

Чим би се само помолила његова барка у пристаништу, сви би били спремни да чују гомилу псовака и нагрђивања, којима би с ужасном виком обасуо жену, чим би је из далека само опазио. Па и у оне дане, кад је море особито бурно тако, да се не може нико борити са бесним таласима, он би у један пут искочио међу жене, које су тамо на обали чекале морнаре, тражио би своју жену, па чим би је нашао, махом би се осуо на њу поред све буре и ветрова громком псовком тако су се околни морали смејати, ма да су је дубоко у срцу жалили. Кад је стоваривао лов међу онима бедацима, опет би је поново стао грдити и изобличавати свакојаким гадним, погрдним речима, које су јој биле верне пратилице чак до куће целим путем.

А кад би се за тим нашао са женом на само, непрестано би је частио ћушкама. Најмања ситница и глупост му давала повода, да на њу подиже руку, а кад и кад би замахнуо, и не би престајао тући, док год не би заситио своју мржњу према њој, објашњавајући јој прави узрок те своје мржње. Код сваке ћушке, код сваког ударца би јој повикнуо: „Ето ти, ти слепицо! Красно ме је твој отац изиграо, лопов један!“

Сирота она живела је у вечитом страху, у непрестаном трепету и дрхтавици душевној и телесној, у непрестаном очекивању буботака и грубих псовака.

Тако је то трајало десет година. У њој се развила така бојажљивост, да је и у разговору с киме год бледела, увек ми-

да до цели дођу, а то је, кажу, данас похвална ствар. —

Вести о томе, да је Докић дао оставку, а господина Милана Обреновића ударила капља у Паризу — неистините су.

А.

Нешто о Николи Тесли.

Велики амерички лист „New-York-Herald“ од 27. априла о. г. донео је слику Николе Тесле и чланак од неколико стубаца о њему и његовим научним радовима. Ми ћемо овде превести само увод тога чланка, да наша публика види и уживa, како научени свет мисли о том нашем ученом Србину, — о томе свецком великану. Чланак има ових шест наслова:

„Дика научењака Никола Тесла. — Многи од њих сматрају га као првог електротехника овога века. — Његови чудновати проналасци. — Он мисли да се муњина земљина може ваздухом проводити. — Срцем је Американац. — Шта има да рече о студији електрицитета као занимању за младе људе“.

Чланак почиње овако:

„Николу Теслу назваше учењаци, који не деле лако похвале, највећем електриком међу живима. За последњег састанка електротехника у Ст. Лују, добро познати часопис електрички издаваше даномице „екстра“ булетине и у њима попис делегата и одличних чланова, како би долазили на састанак. Писаше о програмима свакидашњих расправљања, и по један интересантан чланак о расправама, које су се држале у тој скупштини.

Једног вечера у седници скупштине држао је г. Тесла предавање о једном од недавних својих експеримената. Булетин оног дана садржаваше у кратко описан животопис Теслин. Тако је силан интерес за тога младог човека, да је тај дан по улицама С. Лујскијем продано око 40.000 примерака тога листа, што је беспримерно у историји електр. журналистике, а у вече при његову предавању у великој дворани музичких забава, слушао га је аудиториум већи, него се је икад у Сједињеним државама сабрао у такој прилици. Многи су били задовољни, што су могли добити улазницу за 4—5 долара. Чудновато је да је тај знаменити човек к нама дошао из једног од најмањих имена познатих народа у Европи, — из Црне Горе, — па што је он млад човек (36 год.) а највећи учењачки велеуми држе, да је он само тек почео казивати свету резултате својих знаменитих истраживања. У недавном једном састанку, где се радило о муњини његово се име спомињало с неком врстом страхопоштовања, као човека, који има магичку моћ над најскровитијим тајнама природе. Људи који стоје на највишим степенима знања не само у Сједињеним државама, него и у Европи, држе да ће он после не много времена изнети проналазак, који ће бити над данашњем нашем знањем о муњини тако далеко, како је био телеграф према поштарским колима. Он је држао само три четири прелекције, једну у Филаделфији, другу у Ст. Лују, једну у Паризу, а једну опет у Лондону; али сваку прелекцију слушао је и аплаудирао само чисти цвет од знанственог света. Друга карактеристична особина г. Тесле, особито кад се осврнемо на време у коме живимо, јест његова чедност. То му баш служи на част међу његовим друговима, и увеличава славу. Његови пријатељи могли би заиста ускликнути са старом драматиком: „твоја скромност, — то је буктиња твоје заслужности“. Цела је истина да су њему досадни високи комплименти, што му се исказују. Он поштено мисли, да нема права на похвале, којима га непрестано обасипљу. Он је ентузијастичан радник у својој струци, и мисли да је само барјактар на на великом мерилу човечаноког прогреса, и да има много захвалити другим умовима, који су на тој новој науци радили, — исто што мисле други, да имају њему да захвале“ и т. д.

Иза увода долази животопис његов, који се српској читалачкој публици мање више већ познат, ради чега га за сад и не доносимо овде. Стручни пак део тог Хералдова чланка, како смо поуздано извештени, приказаће српском свету одлични стручњак и пријатељ Теслин професор Ђ. Станојевић у Београду.

Овде буди узгред речено, да Никола Тесла, овај *„лав међу научењацима“* како га негде лањске године назва Лондонски „Стар“, — који је члан учених академија енглеских, француских и америчких, не би до данас, колико је нама познато, почашћен таким насловом ни од једног нашег домаћег ученог друштва у Београду, Загребу и т. д.

„Д“.

Нови Сад, 30. Августа 1893.

— **Краљ Александар на гробу Карађорђа.** Краљ Александар, као што је познато нашим читаоцима, у овај мах путује по Србији. Тако је 26. августа, у прошли четвртак био у Тополи близу Аранђеловца, где се родио и где је погинуо први ослободитељ Србије, велики Карађорђе. Краљ Александар био је и на гробу Карађорђа и положио је венац на тај гроб, који треба сваком грађанину Србије, да је — свет.

О томе важном чину има „Одјек“ од суботе овај телеграфски извештај:

Топола 26. августа.

Јутрос у 8 часова пре подне пошао је Његово Величанство Краљ из Аранђеловца у Тополу, праћен свима министрима и својом свитом. У $9^1/_4$ Његово Величанство, поздрављено у Бањи и дочекано пред Тополом коњаницима, стигло је у Тополу поздрављено пуцњавом из прангија. Непрегледна маса народа сачекала је са највећим одушевљењем Његово Величанство Краља кличући му бурно: „Живео!“ Пред триумфалном капијом Његово Величанство сишло је с кола, и одатле путем посутим цвећем и венцима, а кроз густе редове народа који га је громогласно поздрављао са: „Живео!“, ишао је цркви тополској. Пред црквом дочекало Га је свештенство. Црква је била пуна народа. После свршене молитве Његово Величанство Краљ положио је на гроб Карађорђев венац. Полажући венац Његово Величанство Краљ изговорило је ове знамените речи: **„Полажем овај венац у славу и спомен оном човеку који је први почео устанак за ослобођење Србије — великом Карађорђу. Слава му!“** Овај свечани и узвишени тренутак нагонио је сузе на очи народу, пред којим је Његово Величанство положило овај венац. Праћено бурним усклицима: „Живео“, Његово Величанство изашло је из цркве и дошло под павиљон, где је спремљен доручак. Под павиљоном поздрављено је Његово Величанство срдачном добродошлицом.

Беседа, којом је Његово Величанство одговорило на ову здравицу, одговарала је потпуно оном свечаном тренутку у цркви.

Захваливши се Тополцима на срдачном и одушевљеном дочеку, Његово Величанство Краљ казао је ово: „Мени Топола за то што је у њој живео Карађорђе, није била никад мање драга од осталих места у Краљевини. Не. Поштовање заслужних синова то је једна врлина коју Ја не само врло ценим и уважавам, него јој одајем и свечано признање.“ Његово Величанство Краљ завршио је ову беседу, која је често прекидана бурним: „Живео“ са: „Живели Моји мили Тополци!“ Бурном и одушевљеном клицању: „Живео“ не беше краја.

Овај корак краља Александра врло је лепа појава, јер историске заслуге не треба да се бришу из побочних разлога. Но осим тога, што је тиме краљ Александар показао дело пијетета према историском гробу у Тополи, тај чин може да буде повод, да се *ублаже* размирице између династије Обреновића и династије Карађорђевића, то би свакојако било на корист Србије и Српства.

Уједно да јавимо да је краљ Александар поклонио 8000 динара, да се украси гроб Карађорђев.

— **Субвенција српских народних фондова**. Г. *Илија Машић*, парох у Оточцу написао је у „Народним Новинама“ један чланак, за који треба да дознају и меродавни кругови у Карловцима и српски читаоци Тај чланак гласи:

„По §. 13. уредбе српског народног сабора од 1864/5. г., потврђене превишњим кр. рескриптом од 10. августа 1868. године, узакоњена је из неприкосновеног клерикалног фонда годишња субвенција од 6—7000 фор. за подмирење парохијске дотације у дијецези горњо-карловачкој под увјетом, да политичке власти ту потребу покажу и докажу, да се опредељени кључ прореза са 20 новч. по ралу земље обдржава.

У нашој дијецези горњо-карловачкој има парохија, које поседују земљишта тако мало да једва једну трећину плате свога свештеника смогну, дочим се остале две трећине свештеничке дотације подмирују из дијецезалне солидарности, односно субвенције српских народних фондова.

По томе свештеник на таквој парохији може само онда своју плаћу добивати редовно месечно у наред, као што то закон прописује ако и сувишак других опћина и субвенцију српских народних фондова благовремено добије дотична политична опћина, која је упућена на једно или друго, или обоје, као што је то случај код политичне опћине оточке.

Ну ево је већ септембар месец, а субвенције српских народних фондова за текућу 1893. год. још ни данас нема, али зато *има свештеника, који више месеци своје плате добили нису.*

Ја не знам, нити идем за тим, да знам, ко је крив, да субвенција српских народних фондова до данас још није овамо стигла, али кажем и казати морам, да ће ова *неуредност* у исплаћивању парохијске дотације трајати све дотле, док се на субвенцију српских народних фондова буде чекало, као што се ове године чека.

По српске народне фондове сасвим је свеједно, да ли узакоњена субвенција у благајни српских народних фондова кроз целу годину лежи бадава, — или се иста одмах почетком године, дакле већ јануара месеца сваке године, пошаље на место свога опредељења; али није све једно за свештенике као фамилијарне људе да ли они своју плату добијају редовно или по више месеци чекајући на њу, трпе оскудицу и невољу сваку!

Па кад је тако, онда држим, да с пуним правом можемо и смемо учинити апел на надлежне кругове са смерном молбом, да на субвенцију српских народних фондова, дакле и на плату нашу овако дуго — *не чекамо више!*“

Политички преглед.

— **Законски предлог о грађанском браку.** Више листова су донели глас, да министар правде *Дезидерије Силађи* још ради на законском предлогу о грађанском браку. Према тим вестима „Пешт. Лојд.“ подсећа, да је тај законски предлог био готов још средином августа о. г. и да је већ од више недеља уручен Његовом Величанству краљу, који је овај предлог за реформу примио у Ишлу из руку министра председника дра Александра Векерла. Ако се дакле г. Силађи и сада бави тим предлогом, то је сигурно само с тога, што саставља мотивацију тога предлога, која ће се поднети заступничкој кући заједно са предлогом, јер је Његовом Величанству поднет законски предлог само уз врло опширан меморандум угарског министра правде. Што до сад још није изишло превишње допуштење за подношење тог законског предлога, то се има одвести на околност, што је предстојник превишње кабинетске канцеларије, одељни предстојник Папаји тек се пре кратког времена вратио са допуста, а Његово Величанство не решава о важнијим актима, која се односе на угарске прилике, а да најпре не саслуша мишљење предстојника своје угарске канцеларије. У осталом по свој прилици ће Његово Величанство употребити прилику на маневрима у Борош-Шебешу, да саопшти министру председнику, дру Векерлу, да је одобрио поднашање оног предлога заступничкој кући угарског сабора.

— **Прилике у Ческој.** 11 септембар 1871. године је знаменит дан по Ческу: *тог дана је краљ Фрања Јосиф I. обећао Чесима у отпису, да ће се на скоро крунисати за ческог краља* Младочеси

слећи на то, да јој ко прети. На крају крајева страшно се погубила, осушила се, пожутела као осушена риба.

Један пут ноћу, кад јој је муж био на мору, пробуди је махом неко страшно духање и фијукање бурнога ветра. Устала је, села у постељи, прислушкивала је, но не чувши ништа, опет леже. За неколико часака се зачу опет ужасна ломљава и страшна хука, баш као да се у близини страшном риком и дреком дерале дивље, бесне звери. Устала је и похитала у пристаниште. Са свих страна су трчале амо жене са светиљкама и оставивши мужеве код куће с ужасом су гледале на бесне таласе.

Бура је трајала петнаест часова. Једанаест се морнара неје вратило кући; међу њима је био и Патен.

Код Дијепа су нашли остатке од његове барке. Близу Сен Валери-а нашли су му лешину и остале морнаре, но њега баш самога несу тражили. Жена је у страху дуго очекивала да се он врати: могло се лако десити, да се његова барка спасла и он на њој.

Најзад се мало по мало навикла на ту мисао, да је удовица, ма да је још и сад хватао неки немили страх сваки пут, кад год би јој ко год из ненада дошао, — сусетка, кућни трговац или просјак.

На четири године после смрти мужа јој, идући једном по јеврејској улици застаде пред кућом старог капетана, који беше умрло не давно пре тога, па су се баш тада продавале његове ствари.

Баш у тај мах, кад је дошла ту, продавао се папагај, са пепељавом голубљом главом, који је незадовољно и немирно зверао по присутнима.

— Три франке! — повиче продавац — птица говори као адвокат, три франке!

Ту беше другарица удовице Патен, гурне је лактом и рече јој:

— Ви би могли купити ту птицу, ви сте богати. То ће бити за вас пријатна забава. Знајте да тај папагај вреди најмање тридесет франака, а за двадесет, двадесет и пет га можете у свако доба препродавати.

— Четири франке, милостиве госпође, четири франке! — понови продавац. — Тај папагај уме певати и поноћницу, а уме држати и предику. То је феномен, чудо!

Удова Патен даде још педесет сантима и кривоноса птица у малој крлечици постаде њеном својином.

Кад је дошла кући, обеси крлетку, отвори гвоздена вратаоца, да даде папагају напитка; он је кљуцне по прсту и окрвави јој прст.

— Ах, ти лоло! — рече она.

Но поред свег тога му је насула конопљина семена и дуго је гледала, како је папагај, рашчешљавајући и расправљајући своје перје, намргођено зверао по своме новом станишту и посматрао своју нову газдарицу.

Сутра дан тек што је почело свитати, на један пут зачу она јасно и разговетно јак звучан глас Патенов:

— Хоћеш устати, леноштино?!

Одмах је спопаде страх, сакри главу под покривач, чим зачу те тако познате јој речи, с којима јој се сваки дан обраћао покојни, чим би прогледао. Бојажљиво се скупи у клупко, сави главу под узглавље, готова да прими ћушке по леђих, и шапну:

— Боже мој, ево га, ево га! Господе Боже, вратио се!

Но у соби беше дубока тишина Дрхћући најзад помоли главу испод покривача с пуним уверењем да је он ту, код ње.

Не приметивши ништа сем сунчева зрака, што се одбијао на прозорном стаклету, помисли:

— Ваљда се сакрио!

Дуго је била у трзавици и бојажљивом очекивању, но за тим се опет умири.

— Можда ми се само то причинило, кад га нема, — решила је у себи.

Сакри очи, кад се опет крај ње зачу страшан, громки глас Патенов:

— А ти, хоћеш ти устати?

Хитро скочи она из постеље, покорно се одазивајући осећају слепе послушности што се развила по уобичајеним буботкама, које су јој још и сад после четири године у живој памети и неће их никад ни заборавити.

И она рече:

— Ево ме, Патен, шта хоћеш?

Али Патен не одговори.

Радозналим погледом је гледала свугде око себе и поче тражити свугде — по орманима, у пећи, под постељом.

Не нашавши никога, страшно уморена најзад паде на столицу, уверена да је то душа Патенова дошла кући, да је мучи и да јој грози.

На један пут се сети чардака, куда се може попети на лествицама из нутра. Зацело се сакрио тамо, да се после залети на њу из ненада. Ухватили су га били какви дивљаци, па се неје могао вратити кући пре, а сад је најзад дошао још гори, него што је пре био. У то неје она ни мало сумњала: то је било јасно по звуку његова гласа.

— Јеси ли тамо, Патен? — запита она, дигнувши главу.

Патен не одговори.

Онда изиде у страху са узнемиреним срцем и успне се по лествицама до чардака, отвори прозор, погледи унутра, но не види ништа! за тим оде на чардак, стаде прашити, но не нађе ништа.

Са свим изнемогла најзад седе на празно буре, што беше у чардаку и заплака се. На један пут за време плача зачу у својој соби доле глас Патенов. Тад јој се учини да није тако љутит, већ више миран:

— Гадно време! Јаки ветар! А ја још несам ништа јео до врага!

— Ево ме, Патен! — повиче она са чардака. — Одмах ћу ти што спремити за јело, не љути се, идем.

се сада већ од неколико недеља спремали да прославе годишњицу тога отписа, те су у интересу те прославе развили живу агитацију; позвали су и прашко варошко веће да учествује у овој народној прослави, али староческа већина у већу одбије то, што је изазвало велико и оправдано огорчење у младоческим круговима. Младоческе вође образују одбор, који је позвао путем објава Чехе, да се у што већем броју искупе на збор. Позив овај завршује се изјавом, да *„ова свечаност није демонстрација, него нов, промишљен корак у борби за самосталност Ческе“*. И заиста се одмах почели јављати многи, који ће доћи, па се и широм Ческе опазио покрет, да ова свечаност што свечаније и што достојанственије испадне. Али власти у Ческој, по свој прилици по упутству из Беча, забране и саму свечаност и зборове по провинцији, који би се договарали о тој светковини. По себи се разуме да је ова излишна и неправедна забрана изазвала велико огорчење међу Чесима, те је ономад, 9. септембра о. г. дошло до жестоких демонстрација. Демонстраната је на хиљаде било, те је против њих пошла полиција, а мобилизована су и два батаљона 97. и 42. пешачког пука, што је знак, да је стање у Прагу врло озбиљно. Је-ли било потребе намеснику ческом, грофу Туну, да изазива толико огорчење забрањивањем светковине, на којој је хтео чески народ да прослави успомену на дан када је мислио да ће му се остварити његови праведни захтеви? Ако од овог стања буде какве штете по Ческу, то ће се да богме уписати у грех Младочесима, а не ческом намесништву и германофилским Старочесима, који су изазвали то стање. — Орган младочески „Народни Листи,“ жестоко нападају староческу већину прашког варошког већа и градоначелника дра Шолца због закључка, да се не учествује на овој прослави. „Прашко грађанство,“ изјављују ‚Народни Листи‘, „мора првом приликом показати већини у прашком већу, шта оно мисли о слабости и неродољубивом поступању у времену тешке борбе ческог народа против бечке превласти. Прашко вар. веће *мора* демонстровати против досадашњег централистичког устава, против политике грофа Тафеа, који је на Пленерову интерпелацију у бечком парламенту изјавио, да неће препоручити крунисање цара аустријског за ческог краља.“

— **Младорусини и Пољаци.** Орган младорусинске странке у Галицији, „Дило“, вели поводом царева одговора на поздрав галичког племства у Јарославу, да би било желети, да се између Пољака и Русина постигне споразум; томе споразуму сметало је много и то, што су Пољаци добили много више повластица при свем том, што су они до скора гајили револуционарне тежње и ишли за успостављањем своје државе. Русинима је пак средишна и земаљска влада учинила тек неколико малих концесија, а тиме се не може постићи успешно заједничко делање обе народности. Велика је заблуда веровати, да се русинско питање може решити малим уступцима. Основно лечење одношаја између пољског и русинског народа могло би се постићи само тако ако се позвани кругови ставе на са свим објективно становиште, на становиште справедљивости у сваком погледу, по оном начелу: „Suum cuique (Сваком своје).“

— **Гладстонов предлог за ирску самоуправу** *шао је* у горњој кући енглескога парламента. 419 гласова гласало је против Хом-рула, а 41 глас за исти. Унионистички и конзервативни лордови извршили су оно, што су њихове вође, лорд Салзбери, Балфур и Чамберлен хтели. Оборили су Гладстонов Хом-рулбил, којим би Ирска добила своју заслужену самоуправу, а од кога се унионисте бојале, да ће порушити целокупност велико британске краљевине. Гладстон неће одмах приступати новим изборима, него тек пошто обави два важна законска предлога. Судбина Хом-рула решиће се тек на пролеће или на лето. Дотле пак Ирци и присталице Хом-рула у ужој Енглеској морају чекати и приправљати земљиште за ову велику реформу.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 30. августа 1893.

— **Патронат новосадске вел. срп. гимназије** држао је 27. августа (8. септ.) о. г. после подне седницу, у којој је председавао члан патроната кр. саветник г. *Милош Димитријевић*. Од важнијих предмета, решених на тој седници, јесте извештај од патроната изаслате комисије у особи патрона *дра Стевана Павловића* и фискала *дра Мих. Полита* о примању готова новца, рачуна и рачунских књига од деловође гимназијског старатељства г. Ђире М. Поповића, и о томе, да је славна управа овдашњег централног кредитног завода примила се новчане администрације гимназијског имања. И једно и друго узето је на повољно знање. Решено је, да се истој управи изда пуномоћ, да у споразуму са главним старатељством односно садашњим главним старатељем г. Љубом Стефановићем начини инвентар о пређашњем стању гимназијских рачуна и о садашњем, па да их сравни и да их поднесе патронату на одобрење.

— **Консисторија епархије бачке** одржала је 24. авг. (5. септ.) о. г. своју седницу за август под председништвом г. Патријарха. Од предмета, које је консист. бележник Георгије Видицки референсао, важнији су ови: Прочитани су дописи Министарства, којима извештава, да је свештеницима Николи Николићу бајшанском, Јовану Трифуновићу пирошком: даље свешт. удовицама Јулијани Георгијевић, Душици Радуловић и Милици Пркосовац државну припомоћ подарити изволело. — Примљена је библиотека, коју је пок. Петар Петровић, парох мартоношки, епархији бачкој завештао и сједињиће се са епархијском библиотеком. — Замолиће се Саборски Одбор, да умоболног свештеника гложанског Исидора Бастића коначно пензионира, пошто нема изгледа да ће оздравити, и да му за лечење у земаљском заводу за умободне припомоћ из јерарх. фонда вотира, а док се то не обави, држаће се in suspenso молба Н. Теодоровића, свршт. богослова, који је тражио администрацију гложанске парохије. — Потврђен је избор Младена Јосића за пароха у Мартоношу, а уложени призив мањине скупштинске одбијен је са разлога тога, што исти ни у чем не тангира сам чин обављеног избора, но више је личне природе. — Упућена је општина бегечка, да пароху свом приход таса на Христовом гробу издаје, пошто исти њему припада. — Поново је упућена црквена општина сомборска, да свештеницима својим плату на основу §. 31. litt. Д. одс. I. најв. кр. Решкрипта од 1868. издаје. — Узет је на повољно знање извештај Ђорђа Јевића, пароха сегединског, да је шест особа разних конфесија превео у православље. — Одбијена је молба општине у Турији у предмету креирања још једне парохије, пошто општина није вољна на ту циљ само 200 фр. да жртвује, но хоће постојећу парохију I. класе да спусти на III. кл. а да креира још једну парохију V. класе. — Донесено је више решења у разним брачним парницама и три пресуде, којима је брак Алексе Ачанског и Неранџе Рачков из Куле, Стевана и Милице Попов из Чуруга, и Николе Марјана и Ане Николић разведен.

— На св. Ускованије било је призиваније св. Духа за ученике наше **српске велике гимназије**. На призиванију су чинодејствовали прота Милан Ћирић и јерођакон Георгије Видицки, а појао је гимназијски кор. Присуствовали су многи грађани новосадски. — У гимназију се до сада уписало 310 ученика. Ово је највећи број ученика, који је наша гимназија до сада имала, за то многи ученици, који нису стигли на време, нису могли бити примљени у гимназију. Због великога броја ученика мора ће се чинити промене у гимназијским просторијама.

— **Рушење градића**. До 1876. г. постојао је на јужном крају овдашњег војничког стрелишта, на малом острву у Дунавцу, неки градић, који је велика вода те године однела даље у Дунав, где и данас стоји. Градић тај је много сметао редовној пловидби бродова, и на њему се ноћу увек палила светлост, да би се упозорили бродови на опасност. Сад се тај градић руши, те ће се тако уклонити ова запрека из Дунава.

— Пишу нам из **Иђоша:** „У нашим јавним листовима, па и у цењеном овом листу често се и из разних крајева, у којима наш народ живи, чују тужбе, да народ наш бројно опада, да се расељава, да материјално назадује и пропада, да су нам и светиње наше, наша православна вера пољуљане, а да ће то и на народну свест нашу штетно утицати, о томе нема сумње. Као повољну вест могу вам јавити из овога места најновији чин, који је кадар да скоро уз општу тужбу побуди радост у нашем народу. Чисто српској општини овој, после тромесечног рада и после разних са извесне стране стављаних препона, испало је за руком, те је у 3. о. м. држаној скупштини торонталске жупаније потврђен уговор, што га је ова општина са бившим спахијом својим бароном Ревајом закључила, по којем је општина ова уз замашну своту од 672,000 ф. дошла у посед од преко 2000 кат. јутара земље. Што је по наше месне прилике корисна куповина ова учињена и спроведена, искључиво је заслуга сина ове општине *дра Живка Богдана*, јер само његовој истрајности, големом напору и савлађивању сваковрсних тешкоћа и препона има се приписати, да овако саразмерно малена општина посед свој тако знатно повећа, те јој је тако пружена прилика, да у сваком погледу снажно напред коракне. Овај пример нека је за углед онима, који по своме положају у сличним приликама могу и треба да народу користе, јер му дају прилике, да се радом бави и користи, а у корисном раду лежи напредак, благостање напредује, у опште цивилизација је нужна последица његова. — Не можемо, а да овом приликом великом жупану торонталске жупаније Ј. Ронаију своје признање и дубоку захвалност не изјавимо на његовом одлучном заузимању за ствар наше општине, исто тако и поджупану и надсолгабирову в. кикиндском, који су сви једнодушну жељу општине потпомагали и снажно допринели, да се ствар ова повољно по општину у жупанијској скупштини решила.“ М. Ј . . . . ћ.

— Нашег уметника г. Стевана Дескашева задесио је тежак удар. У очи Усековања умрло му је у Араду отац **Матија Дескашев** у 78. години живота. Био је поштен и скроман занатлија, последњи арадски Србин из славних времена Саве Текелије. Лака му црна земља!

— **Земљотрес**. „Земунски Недељни Лист“ јавља, да се у Земуну ноћу од четвртка на петак осетио јак земљотрес, који је био таласаст, што са видело по разним стварима, које су покренуте се свог места. Звека посуђа и стаклади на прозорима пробуди народ, те многи у страху побегоше напоље. Зграде су претрпеле врло мало штете. — Потрес се осетио и у Оршави и Вел. Бечкереку, где се осетио у 2 часа после поноћи.

— Пишу нам из **Арада:** „У суботу у јутру у $^3/_4$5 прошао је овуда воз Његовога Величанства. На жељезничкој станици искупио био многобројан свет и разне корпорације, *али се Његово Величанство није појавило.* Цела пруга од Чанада до Арада беше електрично осветљена, нарочито Вилагош беше осветљен силним ватрама.

— **Прелазак у православну веру.** У Трсту, у најлепшој српској цркви која је посвећена Св. Спиридону, примио је православну веру један од првака Словеначких. Име тога Словенца је Фрања Кравос. Православну веру су примили и његова жена и троје му деце.

— **Црногорске кнегињице Ана и Јелена** приспеле су 26. августа (7. септ.) о. г. из Петрограда у Беч, где ће се састати са својом матером кнегињом Миленом, с којом ће се из Беча кренути преко Реке на Цетиње.

Новости са стране.

— **Краљ Фрања Јосиф I. на маневрима у Угарској.** Из Галиције, где су одржани велики маневри наше војске, стигло је Његово Величанство краљ у Борош-Шебеш 28. августа (9. септ.) о. г. На дивно украшеној станици дочекали су Га министри: Векерле, Хијеронимі, барон Фејервари и гроф Тиса са многим одличним грађанским и војничким личностима. Краљ је одсео у замку грофа Венкхајма, који је за ову прилику раскошно уређен, а остала господа се разместила по домовима борош-шебешких Румуна.

— **Чески језик победио.** Градско заступништво у Прагу решило је, да се на улице прикивају плоче са ческим натписима, јер су у заступништву били Младочеси у већини.

— † **Алексије Апухтин.** Један од најдаровитијих заступника модерног руског песништва и изврстан новелиста, Алексије Николајевић *Апухтин*, умрло је после дуге и тешке болести у својој 52. години. Збирку његових песама под насловом „Сеоске новеле“ одушевљено је поздравио славни Тургењев; од то доба дуго није ништа писао и тек у последњих десетак година доносили су разни часописи његових нових песама, које изиђоше у збирци 1886. год. Најпознатија је међу њима „Недовршен споменик“ и „Година дана у манастиру“. У већини својих песама опева Апухтин несрећну љубав.

— **Мацинистичка демонстрација у Ђенови.** Мацинисте су држале недавно збор у Ђенови, на којем су енергично *протестовали* против тога, што италијански престолонаследник учествује на немачким маневрима у Елсасу.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

БОРОШ-ШЕБЕШ, 30. августа. Његово Величанство краљ Фрања Јосиф одговорио је на поздравни говор владике Мецијана, који је предводио депутацију православног румунског клира: „Радо вас уверавам о Својој непромењеној милости и благонаклоној заштити, која се простире на свакога Мојег поданика без разлике вере и народности. Ја се у осталом надам и очекујем, да ћете и ви својим утицајем своје верне уздржавати од оних штетних дражења, којима је намера да у неким пределима заведу народ. Јер ма да ваш језик није исти, ипак је свака народност дужна одржавати мирну слогу са осталим народностима, а исто тако да законе и устав земаљски подједнако поштује и само ћете на тај начин моћи осигурати развитак правих интереса и благостање државно.“ Изасланство евангеличких реформата и аугсбуршке вероисповести уверавао је краљ о Својој даљој милости.

Депутацији арадске жупаније рекао је краљ: „Не сумњам, да ће жупанија и град Арад посведочити своју оданост преме Мојој особи и тиме, што ће становништво, које без разлике вере и народности Моме очинском срцу близу стоји, снажећи га у његовој верности чувати од сваког дражења, јер само у пријатељској слози и мирном послу може становништво наћи осигурање свога благостања и правих интереса, као што ја то искрено желим.“

БОРОШ-ШЕБЕШ, 30. августа. Краљ је примао депутације јуче у 9 часова пре подне. Римокатолике је предводио владика Дежефи. На његов поздрав одговорило је Његово Величанство: „Не сумњам, да ће римокатолички клир одговарајући својем светом позиву, и у овом пределу међу становништвом без разлике вере и народности неговати верски мир и мирну слогу.“

Говорник унијатског румунског клира био је владика Павел. Ђ. В. краљ одговорио му је овако: „Радосно слушам израз вашег убеђења, по којем се Моја очинска брига труди, да свиколици грађани моје миле Угарске без разлике вере и језика у чврстој слози и узајамном споразуму мирно уживају благослове мира, напретка и благостања и Ја не сумњам, да ћете и ви у остварењу те моје жеље суделовати с потпуном преданошћу, јер као што је с једне стране далеко од правог патриотизма наглашавање празних фраза, претеран шовинизам и уличке демонстрације, које су за осуду, тако је с друге стране патријотска дужност а захтева то и прави интерес свију грађана ове државе, да се мирна слога између народности, као и поштовање према земаљском уставу и законима брижљиво негује свуда, а особито у овим крајевима. Уверен да ћу вас и у будуће увек наћи готове да вршите ту дужност најсрдачније вам захваљујем на уверавању о вашој верној оданости и на поздраву.“

БОРОШ-ШЕБЕШ, 30. августа. Његово Величанство је приликом јучерашњег серкла више њих милостиво ословити благоизволело. Ђ. В. краљ је јутрос у 6 часова отишао на колима у Дијеч, где је у 10 часова појахао коња и гледао маневар VII. кора. После подне је дворски ручак, на којем се очекује здравица у здравље руског цара Александра. (Данас је имен-дан руског цара. — Ур. „Бр.“)

И брзо се сиде доле.

У соби не беше никога. Она осети још већи страх, као да јој смрт подилази срце, већ је хтела да побетне к суседима, да их зове у помоћ, кад се баш поред ушију њених зачу из нова цичљиви глас:

— Још несам јео, до врага!

Папагај мргодно и зловољно је гледао у њу из своје крлетке. Најзад и она погледа у њега, па прошапта:

— А, ти си то! А ти, неваљалче, покашћу ја теби! — и у јарости појури на крлетку.

Шта је било с њоме? Осећала је, била је уверена, да је то мртвац, њен покојни, вратио се у виду папагаја, у птичјем перју, да је опет мучи, да је сваки дан туче, да изазива смех у суседа. Дохвати се крлетке, отвори је и зграби птицу, која извијајући се нападне на њу кљуном и ноктима, те је сву израни, откидајући јој читаво комаће меса из руку. Но она је јако држала обема рукама и бацивши птицу на под, стаде је немилостиво газити ногама, док не начини од ње стињен комад меса. За тим је зави у крпу, изиде из куће, похита боса у једном рупцу на море и тамо баци ту мртву ствар. Кад се вратила кући, паде на колена пред празном крлетком и потресена тим својим чином, поче нарицати, кајући се пред Богом, као да је учинила неки страшан преступ. . .

Будимпешта. *С француског*

А. Писаревић.

Нове књиге.*)

1. **Успомене из народног покрета** 1848. и 1849. године, које се нарочито тичу обране и пада Сентомаша названог Србобрана. Написао и на свет издао *Новак С. Голубски*, Сентомашанин, бивши народни капетан у бурној 1848. и 1849. години. У Новом Саду. Издавачка књижарница и штампарија А. Пајевића. 1893. Велика 8⁰. Стр. 125. Цена 60 новч.

Најтоплије препоручујемо српској публици ову књигу уважене старине г. Голубског, који је ову своју књигу написао лепо и занимљиво, а из сваког реда јој се види српско одушевљење јунака, који је учествовао у оним значајним данима. Ми ћемо о овој књизи опширније говорити и из ње донети неке извадке. П.

2. **Одбрана Јов. Ђ. Авакумовића и Стојана Д. Рибарца** у народној скупштини (по стенографским белешкама). Београд, штампарија Петра Ћурчића (Обилићев Венац бр. 14.) 1893. Мала 8⁰. Стр. 151. Цена је 50 пара дин. (25 новчића).

Ову књигу препоручујемо, јер је у њој верно, по стенографским белешкама изнесен говор оптужених српских министара *Ј. Ђ. Авакумовића* и *Стојана Д. Рибарца*. Читаоци ће имати у овој књижици у целини језгровиту и темељну одбрану ова два изврсна правника и родољуба српска. Одбрана ова одликује се правом говорничком дијалектиком а носи на себи печат дубоког правног знања. С тога је сваком препоручујемо, ко хоће да стече права и истинита појма о оптужби либералних министара у Србији, а понаособ је препоручујемо нашим правничким круговима. П.

3. **Андрија Качић Миошић** словински песник. Написао *Дан. А. Живаљевић*. (Одштампано из „Летописа Матице Српске“ књ. 171—174.) У Новоме Саду, штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1893. Велика 8⁰. Стр. 130. Цена је 2 динара (1 фор. а. вр.)

Ко год жели да опширно и исцрпно сазна живот и дела славнога Качића-Миошића, треба да набави ову књигу, која је написана леним и лаким језиком, а уз то пуна цитата из самога Качића, те је сваки може са наслађом читати а ипак да много из ње научи. —е.

4. *Госпођа* **Елодија Л Мијатовићка.** Говорио у српском новосадском девојачком друштву *Бранислав Станојевић*. (Прештампано из „Стражилова“). У Новом Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића. 1893. Мала 8⁰. Стр. 23. Цена? — У овој ваљаној књижици, о којој је више речено у 99. бр. „Браника“, јесте и лик госпође Елодије Л. Мијатовићке.

5. **Vogj kroz Dubrovnik i okolna mjesta.** Prigodom podignuća spomenika Gjivu Frana Gundulića. Napisao *Dr. Lujo knez Vojnović*. U Dubrovniku. Troškom srpske dubrovačke štamparije A. Pasarića. 1893. Мала 8⁰. Стр. 69. Цена ?

Нека је ова интересантна и лепа књижица свакоме најтоплије препоручена. У њој је кратко, сабијеним слогом, а ипак лепо и прецизно написана *историја Дубровника*; за тим су лепи описи Дубровника и његове околине. —е.

6. **Старо и ново доба**, од Крашевског. Превела *Даница*. Велики Бечкерек 1893. Издање књижаре и штампарије Ј. Грчића Цена 30 новч. Стр. 67.

Необично је радостан појав, који морамо истаћи, да се једна женска подухватила да нам преведе нешто из богате књижевности братскога народа пољског. Нас, који смо навикли у најновије доба, да се наше женске (особито девојке) брину за све пре него за књижевност, мора овај појав веселити, јер нам показује, да још има Српкиња које и могу и хоће да чине оно што треба, које поред забава доспевају да уче словенске језике, и да нам пруже позитивне — резултате свога труда. Избор је добар; желили би само да нам другом приликом Даница у предговору рече у кратко коју о писцу и делима његовим. Језик је леп и чист, осим неких омашака (н. п. на стр. 7.: његовог оца место: његова оца; на стр. 12: улазећем послужитељу м.: послужитељу, који је баш улазио; на стр. 25.: вређајућим љубопитством м.: љубопитством, које вређа; на стр. 60.: за тог преживела старца м.: за тог преживелог старца.) Нека је ова књижица препоручена нашим Српкињама најтоплије: из ње ће моћи много научити! —е.

7. **Извештај о православном богословском заводу** у Задру за школску годину 1892 до 93. Година XV. Задар. Печатња Шпира Артале 1893. Велика 8⁰. Стр. 72. Цена ? — У првом делу овога извештаја је расправа: „О историји новозавјетног Канона“ из пера редовног професора на богословском заводу у Задру г. Никанора Ракетића

8. **Одговор Димитрија Руварца** г. Црнорисцу Храбром-Сергију Нинићу Шакраку, сиђелу, члану књижевног одељења „Српске Матице,“ бити имајућем управитељу „монашке школе“ итд. итд. итд. (Одштампано из „Новог Времена“ за 1893. год.) Земун, 1893. Штампарија Симе Пајића. Мала 8⁰. Стр. 83. Цена ?

9. **Огледало** садашње српске православне црквено-школске скупштине тузланске и њезинога рада. Уоквирила га и народу за читање приредила *Омладина*. Вел. Бечкерек. Штампано у штампарији Ј Грчића. 1893. Вел. 8⁰. Стр. 60. Цена 25 нов. — Ова се књижица може добити у свима српским књижарницама.

10. **Slovenske Pohl'ady**. Časopis za bavno poučný. Уређује и издаје Јосиф Шкултети. Год. XIII. Свеска 9. У Турчанском Св. Мартину. Трошком књижарског деоничког друштва. 1893. — Овај словачки часопис излази у свескама 1. дана сваког месеца на великој осмини. Цена му је на целу годину 5 фор. а. вр. на по године 2 фор. 50 н. За остале земље пак 5 фор 60 новч.

*) Од сада ћемо о свакој важнијој књизи доносити оваке кратке приказе, како би нашој публици скренули више пажње на њих. Ур. „Бр.“

Трговина.

△ НОВИ САД, 30. августа (11. септембра). На будимпештанској житној пијаци је са шеницом живахан обрт; расположење чврсто, те се цена учврстила.

На нашој пијаци средњи довоз са раном, цене су досадање у нечем боље. — Шеница 7 фор. 30—35 новч. Наполица 6 ф. 30—40 н. Кукуруз 4 ф. 90—5 ф., Јечам 5 ф.—5 ф. 20 н. Зоб 6 ф. 20—40 н. Пасуљ бели 5 ф.—5 ф. 20 н. Пасуљ жути 5 ф 50 н.—6 ф. — Све по 100 кила.

Маст 50—52 фор., Сланина 50—52 ф. Све по сто кила.

Време је у вас променљиво, те за то и довоз хране, поред свег тога што се цене добро одржавају — није јак.

*

У БУДИМПЕШТИ, 29. августа (10. септ.) Шеница је уз дневни промет од 40,000 мц. са непромењивом ценом. Цене су шеници ове:

Потиска 78. 7 ф. 65—70н., 79. 7 ф. 75—80 н., 80. 7 ф. 80—90 н. 81. 7 ф. 90—95 н. Бачка 78. 7 ф. 65—70 н. 79. 7 ф. 75—80 н., 80. 7 ф. 80—90 н. 81. 7 ф. 90—95 новч. Све по 100 кила а на три месеца. — Раж 5 ф. 90—6 05 н., Јечам 5 ф. 60—5 90 н. Зоб 6 ф. 70—6 90 н., Кукуруз 4 ф. 70—90 н. Репица 15⁲/₆ ф.—15⁶/₈ фор. Све на три месеца а по 100 кила рачунајући.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будимпешти 27. августа (8. септ.) 1893.

Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 95 н.
4% угар. ренте у злату . .	115 ф. 90 н.
4% „ „ „ крунама .	94 ф. 25 н.
Деонице угарске банке . .	337 ф. ¹/₄ н.
Немачке државе марке . .	61 ф. 66 н.

ПОЗИВ

Чланови и претплатници Српске Књижевне Задруге уљудно се позивају да изволе уплатити новце за књиге Срп. Књ. Задруге за год. 1893.

Тих. Остојић,
повереник.

Књижевни огласи.

Приликом Гундулићеве свечаности у Дубровнику.

Изашла је из штампе прва књижица:

O etnografiji Dalmacije

Napisao prof. H. I. Biedermann
S njemačkoga preveo P. J. V.
Predgovor od S. B.
Drugo izdanje.

Изашла је из штампе друга књижица:

O hrvatskom državnom pravu

Govor zast. Save Bjelanovića
U dalmátinskom saboru godine 1892.
Drugo izdanje s uvodom.

Продају се у уредништву „Српског Гласа“ у Задру. Прва књижица запада 40 новчића. Друга књица запада 20 новчића. Напосе поштарина. Ко наручи и пошаље новце за обадвије књижице, или више комада, не плаћа поштарине. Књижарима даје се обични добитак.

Огласи.

Стечај

Расписује се стечај за место ликовође срп. пев. друштва у Белој Цркви.

Годишња награда 400 фор. а вр.

Компетенти имају се до 8-ог септембра 1893. управи пријавити.

Славени имају првенство.

Управа срп. пев. друштва у Белој Цркви.

1—1

Е. 1086. — I. 179.

Стечај.

На упражњено место парохијско у Вел. Гају, са платом V разреда. Конкуренти имају своје ваљано инструиране молбенице преко својих власти до 30. септембра (12. октобра 1893. потписаној конзисторији поднети.

1—3 **Конзисторија епархије вршачке.**

Бр. 9047. — 1893. 3—3

НАТЈЕЧАЈ.

За попуњење места обћинског лечника управних обћина Нови Сланкамен, Стари Сланкамен и Нови Карловци са уредовним седиштем у Новом Сланкамену а уз годишњу плаћу од 900 фор расписује се натечај.

Молитељи ово постићи желећи имаду бити доктори целокупне медецине те имаду своје ваљано обложене молбенице до 3. октобра 1893. овој области поднети.

Кр. кот. област:

У **Ст. Пазови**, 29, августа 1893.

2—2

Стечај.

На једно оставком упражњено учитељско место српске вероисповедне школе Земунске за III. евентуално IV. разред, овим се расписује стечај.

Плата је учитељу годишње 500 фор, и 100 фор. ставарине, са правом на четири петогодишња доплатка а 50 фор. сваке пете године ревносног службовања.

Учитељ је дужан школском уредбом прописане предмете у школи предавати и у цркви појати.

Компетенти нека се обрате својим добро снабдевеним молбеницама до укључиво 10. (22.) септембра о. г. (у року од четрнаест дана, рачунајући од првог уврштења овог стечаја) подписаном школском одбору.

Из седнице школског одбора држате у **Земуну**, 25. авг. (6. септ.) 1893.

Перовођа: **Тома Марковић.** Председник: **Петар Петровић.**

СТЕЧАЈ

код „задруге за штедњу и предујмове у Руми“ има да се попуни са 1. октобром 1893. по ст. к. место

Књиговође.

Плата је установљена са 1000 фор. авр. годишње. Компетент мора знати двоструко књиговодство, српски и немачки језик у говору и писму, и бити вешт у вођењу кореспонденције. Он је и перовођа друштвени.

Који осим знања горе наведена два језика, разуме и још који језик имаће првенство. А исто тако предпостављаће се и онај компетенат, који је као књиговођа или подкњиговођа већ служио код завода ове врсте.

Молбенице са прилози ваља упутити управи „Задруге за штедњу и предујмове у Руми“.

Рок стечаја траје до 30. септ. по ст:

за управу
др. Миша А. Поповић
председник.

2—3

МОДЕ И МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

А. НЕДЕЉКОВИЋА И СИНОВА

У ВРШЦУ

потребује једног старијег помоћника који је у истој радњи способан и доброг владања. Ступити може одма 3—3

ЈЕДНА 3—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

потребује једног **старијег** и два **млађа** помоћника; плата старијем 240—260 фор. млађем 150—180 фор. кост и квартир.

Понуде на администрацију овог листа.

Антоновић и Јанковић

У НАНЧЕВУ

код „Белог Голуба“

препоручује своје богато снабдевено стованиште: **мушког, женског и дечијег рубља, подлуних опрема за невесте**, рукотворне, плетене, галантеријске и остале у струку спадајуће робе.

Потребан је помоћник и шегрт. 2—2

Потребујем за моју, чое, платна и помодна еспапа трговину једног шегрта, који одма ступити може.

1—3 **Гавра Ј. Полит.**

Мануфактурна и кратке робе трговина

Т. Фишера

У ОСЕКУ

потребује једног спомоћника, који говори српски немачки и мађарски и који се разуме у продавању памука. У оферту треба да се назначи плата и године. 1—3

УПРАВИТЕЉА

ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

дечачка школа и васпитни завод

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој).

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

9—15

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који б хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

ДР. ФР. ЛЕНГНЕЛА

БРЕЗОВ БАЛСАМ

(Birken-Balsam.)

Брезов сок познат је из давних времена као улепшавајуће средство а кад се исти по упутству из умача кемијски у балсам приуготови, онда је од чудноватог дејства. Ако се у вече лице намаже, већ сутра дан се примете перут и чиме лице постаје бело и нежно. Цене са упутством

1 фор. 50 новч.

Добити се може у Будимпешти код: **Josef v. Török, Apotheker, Königsgasse**, као и у реномираним апотекама у провинцији. 14—14

АКАДЕМИЈА ЗА ТРГОВИНУ И ИНДУСТРИЈУ

У ГРАЦУ.

Ова академија почиње 15. септембра ове године тридесетпрву своју школску годину.

Трогодишње је похађање академије, а једна припремна класа за оне, који се још не могу у академију примити.

Абсолвенти завода имају право на једногодишњу својевољну војничку службу.

Абитуријентни курс. Једногодишњи трговачки курс за свршене средњошколце који су вољни да се трговачком позиву одаду, или који су вољни уз великошколску науку и науку трговачке струке да изуче.

Извештаје у погледу **примања и снабдевања** у самом заводу, и опширан проспект издаје **управа академије за трговину и индустрију у Грацу.**

А. Е. плем. ШМИТ
управитељ.

7—8

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду